KAREL VŠETEČKA, skromný člověk, významný filatelista

120 LET OD NAROZENÍ

„Kluby samy jako instituce netvoří každodenní historii sběratelství, tu vytvářejí její členové a zejména pak osobnosti klubů sdružené v těchto potřebných organizovaných entitách na základě uznané identity.“

„Dr. Karel Všetečka, nenápadný člen klubu filatelistů 00 – 15 a sběratele razítek a výplatních otisků, publicista a vystavovatel zanechal význačnou stopu v dějinách československého a českého specializovaného sběratelství. Jeho rozsáhlý exponát „Razítka Prahy“ se stal chloubou sbírek Poštovního muzea v Praze.“

Před několika dny jsme si připomněli 75 let existence našeho klubu, který sdružoval a sdružuje sběratele specializovaných oborů, zejména pak zájemce o poštovní historii a poštovní současnost.

Vzhledem k tomu, že klub jako potřebnou entitu tvoří zejména její členové a nejvíce pak uznané osobnosti, věnoval jsem svůj díl vzpomínek při slavnostním setkání členů jedné z výjimečných postav našeho klubu, skromnému člověku a významnému a uznávanému znalci specializovaných oborů – dr. Karlu Všetečkovi. Tohoto nenápadného, nicméně specializovaných oborů znalého sběratele jsem měl tu čest poznat i osobně.

RNDr. Karel Všetečka se narodil dne 2. května 1898, letos od jeho narození uplyne 120 let. Pro seznámení s osobností klubu filaetlistů 00 – 15 jsme se po delším váhání rozhodl právě pro tuto osobnost. Důvody jsem měl tři. Ty rozhodly. Osobně jsem dr. K. Všetečku znal, obdivoval jsem jeho skromnost a sběratelskou erudici. Pak tu byl ještě jeden důvod – měl pochopení pro organizované sběratelství a celý život o něj usiloval. Bohužel tak jako u jiných osobností je znám jen sběrateslký profil. Je toho málo, co víme o jeho životě, obtížně se shánějí fotografie, kontakt na jeho rodinu je přerván novou dobou a přísnými osobnostními právními předpisy. Rodina se mi na výzvu neozvala, z bydliště a známé adresy se odstěhovala. Nesehnal jsem ani portrétovku či podobiznu nebo fotografii z klubových akcí nebo akcí komise specializovaných oborů, kde byl dr. K. Všetečka činný. Dřív nebylo zvykem fotografovat tak, jako v současné době. Tím jsou tyto vzpomínky ochuzeny. Věřím, že mé zachycené vzpomínky a údaje o filatelistické práci dr. K. Všetečky tuto propastnou mezeru zaplní. Nezbývá mně než doufat v budoucí nalezení doplňujících údajů a ilustrací.

Vzděláním a profesním povoláním byl dr. Karel Všetečka entomolog, potravinářský chemik a hygienik. Byl dlouholetým pracovníkem Hygienické stanice hl. m. Prahy. Filatelisticky se zajímal zejména o denní razítka, historii poštovnictví Prahy a okolí včetně historie pošt, výplatní otisky a porevoluční razítka po roce 1945 a dále. Byl zaníceným sběratelem, dlouholetým členem našeho klubu, výkonným publicistou a vystavovatelem. Jeho nejznámější exponát můžeme dodnes vidět v ocelových rámech Poštovního muzea v Praze. Název exponátu: „Praha v poštovnictví“. Poštovní muzeu jeho sbírku umístilo na čestné místo ve své vstupní místnosti v přízemí hned vedle prof. Miloslava Kabeláče, hudebního skladatele (sbírka „Španělsko – klasika, anglické kolonie, staroněmecké státy“) či vedle sbírek rodiny Heferů (grafik Seizinger a Heinz, léta 1926 – 1938) či ing. arch. L. Lady – Jakuševiče (návrhy známek, zkoušky návrhů, lineární rozkresby, otisky rytin, původní rytiny, fotomontáže) či Tomáše Vosolsobě (aerofilatelie – „První a zvláštní lety“). Záhy po zřízení komise specializovaných oborů (1966) se stal jedním z jejích aktivních a platných členů. Staral se o zpravodaj komise a o rubriku výplatních otisků a razítek (1970 – 1973) společně s Václavem Mahovským, známých sběratelem doporučených nálepek. Byl činný i publicisticky. Přispíval

do Filatelie i zásadními studiemi a do sborníků poštovní historie a výstavních katalogů. Zasloužil se i o uložení sbírky a exponátu „Československé výplatní otisky 1926 – 1934“ Alberta Jonáše v Poštovním muzeu v Praze, když jej arch. Albert Jonáš (+1974) požádal.

Exponát v Poštovním muzeu. Tento exponát dr. Karla Všetečky obsahuje celkem 16 rámů a zachycuje historii razítek Prahy od konce 18. století až po rok 1938. Razítka používaly poštovní úřady v Praze blízkém okolí od 3. 8. 1781, kdy z příkazu hraběte Paara byl zřízen Vrchní poštovní úřad. Dne 1. 9. 1782 byl vydán dekret o tom, že zásilky musí být oraženy razítky „Von Prag“ v barvě červené. Tato razítka označována předponou „von“ či „v“ byla nazývaná razítky šlechtickými.

Co obsahuje Všetečkův exponát? Zajímavá je stručná základní charakteristika vystavených rámů a listů.

1. rám: různá razítka rozličných tvarů a velikostí, oválné, rámcové, řádkové, razítka nebyla zhotovována centrálně – rozhodoval poštmistr a rytec,
2. rám: razítka ?ervená, poštovn? hotov? zaplacená, ?ádková, dvoukruhová, vznik data a názvu pošty s datem, i objevuje se hodina podání (1. 6. 1850),
3. rám: jednoduchá razítka bez letopo?tu, oválná, razítka listovních sb?ren (B.S.), razítka pomocných poštovních ú?ad?, jednokruhová a jednojazy?ná razítka, náprstková razítka, r?zné pr?m?ry,
4. rám: doru?ní razítka, dvojjazy?ná razítka (1871), poznámky na dopisech,
5. rám: poštovní poukázky, razítka okresních poštovních ?editelství, jednoduchá kruhová razítka s lichými pr?m?ry, ozna?ení subjekt? poštovních ú?ad? písmeny, razítky Prahy s názvy ulic, objevují se „rozporná razítka“ (s ?eskými názvy naho?e),
6. rám: dvoukruhová razítka, modrá barva, r?zné pr?m?ry, struktura údaj? ustálena,
7. rám: doplatní známky znehodnocovány razítkem v ?ervenohn?dé barv?, razítko „T“, dodací razítka (1906), rozlišovací znaky, m?stky, m?stková razítka, telegrafní razítka, ?árkovaná razítka
8. rám: razítka typu B, dopisnice s obrazem tzv. pohlednice (1890),
9. ?árkovaná razítka (okraje prahy, p?edm?stí Prahy)
10. rám: ?eskoslovenská razítka, rakouská razítka na rakouských známkách , rakouská razítka na ?eských známkách, po?ešt?ní
11. rám: I. typ na ?s. razítkách, dvoukruh,
12. rám: Okrajové pošty s t?mito razítky,
13. rám: samostatná razítka: telegrafní stanice, stanice potrubní pošty, expedice novinových zásilek, autopošta, do?asné ú?ady na výstavištích, letišt?, stanice pro zahrani?ní zásilky, celnice

PRAHA CLO, poslanecká sn?movna, senát, poštovní hospodá?ská úst?edna, ministerstvo pošt, cizina – Etranger, objevuje se II. typ

14. rám: razítka s vynechaným ?asovým údajem,

15. Praha 25 – listovní výpravna.

Exponát končí časově rokem 1938.

Tento exponát pod názvem „Praha v poštovnictví – ukázka ze sbírky filatelistických „Pragensií“, které podávají stručný historický přehled vývoje razítek používaných na území dnešního města od doby předznámkové až po dnešek“ byl vystaven na Výstavě specializovaných oborů PRAHA 1966 ve třídě „2. Poštovní razítka“.

Dr. Karel Všetečka měl i rozsáhlou sbírku a exponát svých výplatních otisků. Přesné záznamy o jeho vystavování, pokud u něj došlo, nemám.

Totéž konstatování se týká dalších oborů, které dr. Karel Všetečka sbíral (popřevratová razítka, porevoluční razítka, razítka polních pošt). O těchto sbírkách hovořil, ale přesná data eventuálního vystavení bohužel nemám. Existuje jen domněnka.

Publicistika. Dr. Karel Všetečka byl velmi činný v filatelistické publicistice. Jeho stěžejním dílem byla studie otištěná v roce 1971 v příloze Filatelistické sešity ve Filatelii (různá čísla – strana 194 - 212). Studie se jmenovala „K vývoji pražské pošty“.

V Katalogu k Výstavě specializovaných oborů PRAHA 1966 otiskl dva články: „Jména ulic a náměstí na pražských poštovních razítkách“ – str. 9 – 10 a „Razítka poštovní služby na pražských nádražích“ – str. 11 – 13. Na této výstavě byl členem výstavního výboru pod předsednictvím Václava Nebeského.

Ve Sborníku poštovní historie jižních Čech PÍSEK 1972 otiskl rozsáhlý článek: „Československá porevoluční razítka z let 1945 – 1946 v Jihočeském kraji“. Na stranách 186 – 191.

V Katalogu Městské výstavy poštovních známek PRAHA 1977 jeho článek nesl název „Pražské polní pošty: otištěno na stranách 43 – 45.

V letech 1972 – 1973 publikoval ve Zpravodaji specializovaných oborů SČSF rozsáhlý Seznam výplatních otisků jednak z let 1945 a dále, jednak dodatky k otiskům I. republiky (cyklostylem bez ilustrací).

V 70. letech nalezneme na stránkách Filatelie řadu informací či článků z jeho pera. Dveře do redakce Filatelie a na stránky Filatelie byly díky jeho charakteru otevřeny zejména ing. Vítězslavem Houškou. Tak byl tento obor obohacen o řadu cenných informací.

Dr. Karel Všetečka se navždy zapsal do historie Klubu filatelistů, sběratelů specializovaných oborů KF 00- 15, komise specializovaných oborů a celé čs. a české filatelie.

Tuto vzpomínku doplňuji fotografiemi a ilustracemi: Poštovního muzea, popiskami ocelových rámů se sbírkami prof. Kabeláče a Karla Všetečky, ukázkami z uloženého exponátu K. Všetečky,

ukázkami z jím redigovaného Zpravodaje specializovaných oborů o výplatních otiscích, korespondencí s Filatelií, fotografií ulice U Kanálky (kde K. Všetečka v domě U Kanálky 1 bydlel) a fotografií Hygienické stanice hl. m. Prahy, kde pracoval. Prosím omluvte špatnou kvalitu některých reprodukovaných fotografií. Zdroje: vlastní fotografie, cs.wikipedia.org. www.google.com). Úplná vzpomínková přednáška, kterou jsem přednesl v rámci přednášky „Tradice specializovaného sběratelství v klubu 00 – 15“ v sále Dřevák domu Portus dne 3. 5. 2018 je vložena na web www.kf0015.cz.

Autor: Ivan Leiš